Salla Siivonen 17.3.2009

Porin yliopistokeskuksen tutkimusstrategia

Porin yliopistokeskus on verkostomaisesti toimiva asiantuntijaorganisaatio, joka koostuu neljästä yliopistosta. Yliopistot ovat Tampereen teknillinen yliopisto; Turun yliopisto, Turun kauppakorkeakoulu; Turun yliopisto; Tampereen yliopisto sekä Aalto yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu.

UCPorin yksiköiden tieteen- ja tutkimuksen alat ovat:

- Tekniset tieteet
- Kauppatieteet
- Yhteiskuntatieteet
- Kulttuuri- ja maisematutkimus, merenkulkualan tutkimus, sekä lääketiede
- Visuaalisen kulttuurin tutkimus

Porin yliopistokeskuksen tutkimustoiminnan visio

- Tehdä kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa tieteellisesti korkeatasoista, monitieteistä tutkimusta, joka edustaa oman alansa tutkimuksen kansainvälistä huippua.

- Tarjota yliopistokeskuksessa edustetuilla tieteenaloilla alueella toimiville yrityksille ja yhteisöille laadukkaita, tieteelliseen lähestymistapaan perustuvia ja uusimpia tutkimustuloksia hyödyntäviä tutkimus- ja asiantuntijapalveluita.

- Kehittää ja ylläpitää yliopistokeskuksessa luovaa, uusiin avauksiin kykenevää monitieteistä tiede- ja taideyhteisöä.

Toimintaympäristö

Yliopistolain uudistus lisää yliopistojen autonomiaa ja tekee niistä itsenäisiä oikeushenkilöitä. Yliopistoista tulee itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiölain mukaisia säätiöitä. Uudistuksella pyritään parantamaan yliopistojen toimintaedellytyksiä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Uudessa yliopistolaissa yliopistokeskusten asema kuvataan seuraavasti ”Yliopistoilla voi olla toisten yliopistojen kanssa yliopistokeskuksia tai muita yhteisiä yksiköitä sekä yhteisiä yksiköitä ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten tai muiden julkisten taikka yksityisten yhteisöjen tai säätiöiden kanssa.” Yliopistolain uudistuksen yhteydessä yliopistot arvioivat myös alueellisen toimipisteverkkonsa uuden strategiansa valossa.

Yliopistolakiuudistuksen lisäksi korkeakoulukentässä on tapahtunut ja tapahtumassa muitakin suuria muutoksia, joilla on vaikutusta myös yliopistokeskusten toimintaan. Rakennerahastorahoitus tulee tulevaisuudessa vähenemään, joten alueilla on syytä arvioida entistä tarkemmin, minne tulevaisuudessa voimavaroja kohdennetaan. Vain riittävän laadukkaat korkeakouluyksiköt kiinnostavat yhteistyökumppaneina alueen ulkopuolisia korkeakouluja sekä innovaatiojärjestelmän muita toimijoita kansallisesti ja kansainvälisesti. Tutkimustoiminnassa tämä tarkoittaa voimavarojen keskittämistä ja erilaisten yhteistyöhankkeiden rakentamista Porin yliopistokeskuksen yksiköiden ja Satakunnan korkeakoululaitoksen toimijoiden kesken.

Tavoitteet

Yksiköiden tutkimustoiminta ja vahvuusalat perustuvat niiden omiin strategioihin, jotka on laadittu ja hyväksytty emoyliopistojen sisäisten käytänteiden mukaisesti. Yliopistokeskuksen yhteinen tutkimusstrategia koskee yliopistokeskuksen yksiköiden rajat ylittävää tutkimustoimintaa, joka kasvaa yksiköiden yhteistyöstä.

Porin yliopistokeskus pyrkii monitieteiseen tutkimukseen yhdistämällä eri tieteen- ja tutkimuksen aloja. Tieteenalojen rajapinnoilta määritetään uusia tutkimuskysymyksiä sekä kehitetään aluetta ja yhteiskuntaa palvelevia sovelluksia. Tutkimus on tieteellisesti korkeaa kansainvälistä tasoa ja tulokset julkaistaan referee-käytäntöä soveltavilla foorumeilla.

Tutkimustoiminnan menestystekijöitä ovat toiminnan selkeä profiloituminen, tutkijoiden ja tutkimusalojen välinen yhteistyö, kansallinen ja kansainvälinen verkottuminen, uusiutumiskyky, tutkimuksen ja opetuksen kiinteä yhteys sekä hyvät kontaktit tiedon hyödyntäjiin.

Tutkimuksen strategiset vahvuusalueet

Yliopistokeskuksen tutkimustoiminnan kehittämisen ja fokusoinnin konkreettisena päämääränä on rakentaa kansallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoista tutkimusta. Strategiset vahvuusalueet tutkimuksessa ovat niitä tutkimusaloja, joilta UCPorissa odotetaan merkittävää tieteellistä edistystä lähitulevaisuudessa.

Tarkasteltaessa Porin yliopistokeskuksessa tehtävän tutkimuksen strategisia vahvuuksia tulee huomioida, että yliopistokeskuksessa tehdään tutkimusta eri tasoilla, joten tutkimuksen strategisia vahvuusalueitakin tulee tarkastella suhteessa tutkimuksen luonteeseen.

Tutkimus voidaan jäsennellä kolmelle eri tasolle. Tutkimustoiminta voidaan myös määrittää suhteessa yksiköiden omaan ja yliopistokeskuksen yhteiseen toimintaan. Raja eri toiminnan tasojen sekä yksiköiden oman ja yhteisen toiminnan välillä on liukuva ja tapauskohtainen.

a) Yksiköiden rajat ylittävät tutkimuksen yhteistyöalat

Yliopistokeskuksen verkostomaiseen yhteistyöhön perustuva tutkimustoiminta on se lisäarvo, joka yliopistokeskuksessa tuotetaan. Tutkimusstrategia koskee erityisesti tätä monialaista tutkimusyhteistyötä, joka on fokusoitu neljään strategiseen painoalaan. Tavoitteena on tukea näiden painoalojen kehittämistä ja pyrkiä kasvattamaan niille kriittistä massaa sekä kansainvälisesti kilpailukykyistä tutkimusta.

UCPorin yksiköiden rajat ylittävän tutkimuksen strategiset painoalat on esitetty liitteessä 1.

b) Yksiköiden sisäiset tieteellisen tutkimuksen painoalat

Yliopistokeskuksen yksiköiden oma tutkimustoiminta tapahtuu kunkin tieteen- ja tutkimusalan kansallisessa ja kansainvälisessä kontekstissa. Yliopistokeskuksen yksiköiden menestys ja kilpailukyky akateemisen tiedeyhteisön piirissä määrittyy ensisijaisesti näille tieteen- ja tutkimusaloille ominaisten arviointikriteerien mukaan. Yksiköt tekevät korkeatasoista tutkimusta, jossa on mukana laajat kansalliset ja kansainväliset verkostot.

c) Alueellista ja yhteiskunnallista kehitystä palveleva tutkimus

Alueellista ja yhteiskunnallista kehitystä palveleva tutkimustoiminta perustuu sekä yksiköiden omiin strategioihin että yliopistokeskuksen yksiköiden yhteistyöhön. Yksiköiden oman tutkimustoiminnan yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus käsittää sekä alueen että laajemman yhteiskunnallisen kontekstin.

Yliopistokeskuksen rooli alueellisessa tutkimuksessa

Porin yliopistokeskus on Satakunnan alueella yliopistollisen toiminnan suurin keskittymä. Yliopistokeskus edustaa tieteellistä tutkimusta alueella; yhtäältä se on emoyliopistojen toiminnan ulottamista alueelle ja toisaalta se tarjoaa alueellisille toimijoille luontevan yhteyden tiedeyhteisön toimintaan. Tästä syystä erityisenä painopisteenä Porin yliopistokeskuksen toiminnassa on Satakunnan aluetta hyödyntävä tutkimus, joka lisää tietoa alueesta, alueen yhteiskunnallista hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Yliopistokeskuksen tutkimusstrategia painottaa erityisesti yhteistyön kehittämistä Satakunnan alueen korkeakoulujen ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Akateeminen, tieteellinen perustutkimus, joka tapahtuu tiedeyhteisön käyttämien tutkimusmenetelmien mukaisesti ja referee-käytänteisiin perustuen, on yliopistollisen tutkimustoiminnan perusta. Kytkös perustutkimukseen on yliopistokeskukselle ominainen erityispiirre alueellisessa korkeakouluyhteistyössä. Yliopistokeskus sekä tuottaa perustutkimusta, jolla voi olla sovellusmahdollisuuksia alueella että vastavuoroisesti alueen toimijat antavat signaaleja esim. käytännön ongelmista, jotka avaavat uusia tutkimusaiheita perustutkimukselle.

Yliopistokeskus pyrkii kehittämään alueellista yhteistyötä erityisesti yhteisen tutkimustoimintansa painoaloihin liittyen (liite 1) ja vastaavasti yksiköt tekevät alueellista yhteistyötä omilla tutkimuksen painopistealueillaan. Yliopistokeskuksen tutkimustoiminnan kehittämisessä huomioidaan myös Porin seudun innovaatiostrategian, maakuntaohjelman ja maakuntasuunnitelman asettamat suuntaviivat liittyen alueella tehtävään tutkimukseen.

Tutkijavalmiuksien kehittäminen

Tutkimustoiminnan kehittämiseen liittyy aina myös tutkijavalmiuksien kehittäminen. Porin yliopistokeskuksessa kehitetään tutkijavalmiuksia järjestämällä yhteisiä luentoja ja seminaareja. Edistetään yhteistyötä Satakunnassa toimivan lääketieteen alan tutkijakoulun kanssa. Pyritään edistämään vuorovaikutusta emoyliopistojen tutkijakoulutuksen kanssa. Kansainvälistä tutkimusyhteistyötä kehitetään mm. tutkijavaihdon ja tutkijavierailujen avulla. Lisäksi tavoitteena on edistää väitöskirjojen ja lisensiaattitöiden valmistumista.
Yliopistokeskuksessa toimii opetuksen johtoryhmä, jonka kanssa kehitetään yhteistyötä.

Tavoitteiden toteutumisen seuranta

Tutkimuksen johtoryhmä kehittää ja koordinoi yliopistokeskuksen yhteistä tutkimustoimintaa. Tutkimuksen johtoryhmä toimii PDCA-toimintamallin mukaan. PDCA perustuu ympyrään, jota kierretään: ensin suunnitellaan (plan), sitten tehdään (do). Tekemisen jälkeen tarkistetaan (check) ja tehdään tarvittaessa korjaukset (act). Korjausten jälkeen ympyrässä palataan alkuun, eli suunnitteluun. Toimintasykliin liittyy vuosittainen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja raportointi sekä strategisten tavoitteiden uudelleenarviointi. Vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa esitetään ne keinot, joilla pyritään tavoitteisiin.

Strategian tavoitteiden toteutumista eli strategisten tutkimusalojen merkittävyyttä seurataan valittujen mittareiden avulla. Mittareiden kohdalla huomioitavaa on, että niiden tulee ottaa huomioon UCPorin toiminnan erityisluonne. Pelkkien tutkimusarvioinnissa sovellettavien mittareiden ongelma on, että ne kohtelevat eri aloja ja eri kehitysvaiheissa olevia tutkimusalueita epätasapuolisesti. Tavoitteiden seuranta perustuu ns. kovien mittarien soveltamiseen, kun arvioidaan yksiköiden olemassa olevaa tutkimusta ja laadullisiin mittareihin, joilla osoitetaan aktiivinen tutkimusyhteistyö tutkimustoiminnan yhteisillä painopistealueilla.